

Is de exoot *Hannonia axyridis* een aanwinst of een bedreiging voor onze fauna?

Veelkleurig Aziatisch lieveheersbeestje in opmars

Lieveheersbeestjes worden beschouwd als nuttige dieren. Veel soorten eten vooral bladluizen, maar er zijn ook lieveheersbeestjes die leven van andere plaaginsecten. Een aantal soorten wordt, met succes, gebruikt als bestrijders van plagen in de glastuinbouw en in de open lucht. Zowel inheemse als uitheemse soorten worden daarvoor uitgezet. Eén daarvan is het Veelkleurig Aziatisch lieveheersbeestje (*Harmonia axyridis*, Pallas). Deze soort heeft zich recent in Nederland gevestigd. Of dit als een aanwinst, als faunavervalsing of zelfs als bedreiging voor onze fauna en biodiversiteit moet worden gezien, is onderwerp van onderzoek.

HERKOMST

Harmonia axyridis komt van oorsprong uit Oost-Azië (Siberië, China, Japan). Van daaruit is zij in diverse landen ingevoerd als bestrijder van bladluizen. In Noord-Amerika heeft zij zich de afgelopen twintig jaar over bijna het gehele continent uitgebreid. Behalve dat zij een uitstekende bestrijder is, veroorzaakt zij daar in de herfst veel overlast. Op zoek naar plaatsen om te overwinteren, komen dieren massaal woonhuizen en gebouwen binnen. Ook blijkt dat *H. axyridis* een belangrijke concurrent kan zijn van andere soorten, zoals het zevenstippelig (*Coccinella septempunctata* L.) en het tweestippelig lieveheersbeestje (*Adalia bipunctata*, L.)

SIGNALERING

Harmonia axyridis is al bij relatief lage temperaturen actief (vanaf 9 graden Celsius) en kan op zeer veel plaatsen worden aangetroffen, zoals tuinen, parken en bosranden. In de zomer zit zij op bomen en struiken met veel bladluizen, zoals linde en esdoorn, maar ook op kruiden. Ze zet daar haar eieren af en ontwikkelt een nieuwe generatie.

Harmonia overwintert in het volwassen stadium. In de nazomer en herfst trekken volwassen dieren massaal van de voedselplanten naar hun overwinterplaatsen. Zij worden daarbij aangetrokken door witte en lichtgekleurde oppervlakken van huizen,

gebouwen, bomen, etcetera. In België zijn reeds meldingen van het massaal voorkomen op huizen en achter de schors van bomen.

VONDSTEN IN NEDERLAND

Eind 2002 is *Harmonia axyridis* in ons land voor het eerst buiten aangetroffen en sindsdien zijn op circa vijftien locaties enkele tot meerdere individuen waargenomen, in sommige gebieden (Tilburg, Rotterdam) betreft het zelfs vele tientallen exemplaren. Naast volwassen dieren zijn ook larven en poppen aangetroffen, voornamelijk in het zuiden en midden van Nederland. Verwacht wordt dat deze soort zich verder over Nederland zal uitbreiden.

HERKENNING

Harmonia axyridis is relatief groot (5,5-8,0 mm) ten opzichte van de meeste andere inheemse soorten. Zoals de naam al aangeeft, kent het Veelkleurig Aziatisch lieveheersbeestje een grote variatie in kleur en tekening.

De meest waargenomen vorm heeft oranje-rode dekschilden met negentien zwarte stippen, een andere vorm is zwart met twee tot vier rode stippen. Het aantal stippen kan echter sterk variëren. Karakteristiek is de aanwezigheid van een plooi op het achterreind van de dekschilden en een vlek in de vorm van een 'M' op het halschild.

INVENTARISATIE

Tijdens het KNNV-project over lieveheersbeestjes in 1999 zijn geen uitheemse soorten uit ons land gemeld, maar er is destijds ook niet gericht naar gezocht. Wij willen onderzoeken hoe algemeen *Harmonia axyridis* hier voorkomt, of zij zich verder over ons land uitbreidt en of er eventueel sprake is van ecologische verstoring. Op de KNNV website (<http://www.knnv.nl>: oproepen) zijn meer details hierover te vinden en hebben we een oproep geplaatst om waarnemingen van *H. axyridis* in Nederland door te geven. Met uw hulp willen we een beeld krijgen van de aanwezigheid en verspreiding van deze soort in ons land.

Boven: de zwarte vorm van het Veelkleurig Aziatisch lieveheersbeestje. Onder: de oranje-rode vorm.

FOTO'S: THEODOOR HEIJERMAN

Overwinteringscluster van *Harmonia axyridis* op berk. FOTO: KEES VAN DER KRIEKE

Alle auteurs zijn entomoloog. Jan Cuppen en Theodoor Heijerman zijn medewerkers van Wageningen Universiteit, Antoon Loomans werkt bij de Plantenziektenkundige Dienst.

Literatuur

CUPPEN, J., HEIJERMAN, TH., WIELINK, P. VAN & LOOMANS, A. (2004). *Harmonia axyridis* (Coleoptera: Coccinellidae) in Nederland: een aanwinst voor onze fauna of een ongewenste indringer? *Nederlands Faunistische Mededelingen*, 20 (in druk).
ADRIAENS T., & GYSELS, J. (2002). Veelkleurig Aziatisch lieveheersbeestje *Harmonia axyridis*, van biologische bestrijder tot pestsoort? *Natuurfocus* 1 (4): 148-152.